

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: SECRETARIS:

A. VAN ISEGHEM

IJzerstraat 1

8400 OOSTENDE

J.B. DREESEN

Rode Kruisstraat 4

8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER:

J.F. FALISE

H. Serruyslaan 78/19

8400 OOSTENDE

REKENING:

750-9109554-54 of

000-0788241-19

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 16 Nr. 11 november 87

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

NOVEMBER en EERSTE DECEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op de hiernavolgende activiteiten.

A. NOVEMBER WANDELVOORDRACHT in de reeks "Ken Uw Stad" op

zaterdag 14 november om 15 uur

Bezoek aan het RIJKSSTATION VOOR ZEEVISSERIJ

Ankerstraat 1, Oostende

onder leiding van de Heer HOVART, Directeur van deze instelling.

Het Rijksstation voor Zeevisserij is een van de vele, voor het groot publiek meestal onbekende instellingen aan onze kust. Waartoe dient deze instelling, wat doet men er? Vragen die U zullen beantwoord worden bij dit bezoek. De heer HOVART voorstellen zal niet nodig zijn want dat deden wij uitvoerig ter gelegenheid van de zeer gewaardeerde voordracht over het bijgeloof in de visserij die hij ons in september bracht.

Wij komen bijeen om 14u45 voor de hoofdingang van het gebouw in de Ankerstraat (Vuurtorenwijk, links van de grote baan).

Zoals altijd is de deelname kosteloos en zijn ook niet leden van harte welkom.

B. NOVEMBER AVONDVOORDRACHT

Een avondvoordracht op :

donderdag 26 november om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6.

het onderwerp : AUGUST STRACKÉ (1846-1935), EEN MERKWAARDIGE OOSTENDSE FIGUUR UIT DE BELLE ÉPOQUE

de spreker : de heer G. BILLIET

August Stracké, een arme Duitse jongen uit Hessen, heeft door zijn bijzondere aanleg, zijn eerlijkheid en zijn energie een verbluffende carrière gemaakt. Van onooglijk kegelzettertje in Mainz bracht hij het in zijn adoptiestad tot een welgesteld

hotelier die zeer goed aangeschreven stond bij vele vorstelijke families in Europa en die o.m. de gunst genoot van Leopold II en van prins Albert.

Over deze merkwaardige figuur en zijn schitterende carrière spreekt de heer Germain BILLIET, effectief lid van onze Kring en geboren Oostendenaar (28.05.1910). Hij is doctor in de klassieke filologie en licentiaat in de Germaanse filologie. Hij is ere-leraar van het Kon. Atheneum Oostende waar hij 39 jaar les heeft gegeven. Sinds 1976 schrijft hij bijdragen voor De Plate (o.a. een diepgaande studie over August Stracké). In 1985 gaf hij een fel gewaardeerde voordracht over "Het Beleg van Oostende 1601-1604".

Als een eenvoudig en degelijk spreker, die zijn onderwerp en zijn taal volledig beheerst, weet hij zijn toehoorders te boeien. Een voordracht die U zeker niet moogt missen. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden.

C. EERSTE ACTIVITEIT IN DECEMBER

JAARLIJKS SOUPER GEVOLGD DOOR DE KLEINKUNSTAVOND die doorgaat op
VRIJDAG 11 DECEMBER 1987 OM 19.00 UUR

in het restaurant van het KONINGINNEHOF (Maria Hendrikapark)

Om 19.00 uur offreert de Kring, bij monde van zijn voorzitter, de heer VAN ISEGHEM, het aperitief.

De menu luidt als volgt :

Preisoep met gebakken korstjes
Kabeljauwfilet op z'n Oostends
met purée en rijst en gepocheerde groenten
Ijscoupe Dame blanche
Moka

Om 21.00 uur optreden van het CAMERLINCKX-KOOR onder leiding van de heer Walter TAECKENS.

Dit gekende koor brengt ons onder de titel

LIEDEREN ALOVER DE ZEE

een dozijn liederen die zij in een zeeantate hebben opgezet. Achtereenvolgens komt het visje, de minnellyriek en de zeeman aan zijn trekken.

De deelname in de kosten voor deze uitstekend geserveerde maaltijd en het prachtig optreden in het mooie kader van het "Laiterietje" bedraagt 550 ₣ (vijfhonderd vijftig ₣) per persoon. Hierin zijn begrepen de prijs voor de maaltijd en het optreden. De drank is hier uiteraard niet bij inbegrepen.

De inschrijvingen gebeuren door storting van de som op rekening 000-0507753-55

Jan Dreesen

Rode Kruisstraat 4 - Oostende

met vermelding : "Deelname aan souper en kleinkunstavond van X personen" en dit voor dinsdag 1 december 1987.

Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid en elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

door Jef KLAUSING

Leonard REYNAARTS (1) was een geboren Gentenaar die eveneens te Antwerpen goed gekend was. Volgens J. VERSTAPPEN (2) werd hij in 1912 gehuldigd in het Antwerpse café-chantant bij Pepino, aan de Offerandestraat. Volgens VERSTAPPEN had REYNAARTS op dat ogenblik reeds twintig jaar lang "het hart van de vrouwen doen trillen".

Leonard speelde en zong mee in de troep van Herriette VAN DAELE uit Gent die, na de eerste wereldoorlog regelmatig onze stad bezocht om er zijn "Gentse" revues op te voeren.

Leonard REYNAARTS vestigde zich naderhand te Oostende waar hij, volgens geburen uit die tijd, woonde boven de beenhouwerij VAN SIELEGHEM, op de hoek van de Rome- en Amsterdamstraat. Volgens mensen die hem goed gekend hebben zou hij het beroep van timmerman hebben uitgeoefend.

Hoe Leonard te Oostende verzeild geraakte heb ik (nog) niet kunnen uitvissen. Voortgaande op de hierboven aangehaalde gegevens van VERSTAPPEN omtrent zijn huldiging te Antwerpen, moet Leonard rond 1870 geboren zijn. Toen hij zich te Oostende vestigde moest hij bijgevolg rond de vijftig jaar geweest zijn.

° 0 0 0 °

Het is wel interessant op te merken dat Oostende een zekere aantrekkingskracht heeft uitgeoefend op café-chantantzangers en lieddichters uit Antwerpen. In 1912 dichtte ene Julien BULLAERT het lied over het vergaan van de "West Hinder" dat in het café-chantant bij "neuze" NEYT, in de Kapellestraat kon aangeleerd worden (3). BULLAERT, in 1877 te Gent geboren, was uitbater van het café-chantant "De Nootschelp" te Antwerpen waar hij in 1922 gevierd werd om zijn 25-jarig jubileum als artiest (4).

Een ander lied uit het Oostendse café-chantant repertorium was het lied "Visscherswee", voorgedragen door het duo RANSART, de woorden waren van een zekere Mijnheer PALIER uit Antwerpen (5).

° 0 0 0 °

Om welke reden Leonard zich te Oostende vestigde is me nog niet duidelijk geworden. Mogelijks had hij door zijn herhaald optreden hier met de revues van Herriette VAN DAELE kennis gemaakt met onze stad en meende hij als timmerman zijn brood te kunnen verdienen bij de wederopbouw van onze door de oorlog sterk geteisterde stad. Vast staat dat hij spelend lid en zelfs toneelmeester werd bij de plaatselijke toneelmaatschappij "Door Ons, Voor Ons", waarvoor hij ook de teksten van de jaarlijkse revue op zijn rekening nam.

In 1953, bij de finale van het "Festival van het Visserslied" in het Hotel "Stella Maris", trad Leonard nog eens op - buiten wedstrijd - met zijn eigen liederen die flink werden meegezongen door de menigte. Hij moet toen om en bij de 80 jaar oud geweest zijn.

Van hem getuigde Camille GEZELLE, die hem zeer goed gekend had (6) : "niettegenstaande zijn gevorderde leeftijd bezocht hij nog dagelijks

de zieken in het hospitaal om door het verkopen van zijn kwinkslagen de mensen wat op te beuren.

° 0 0 0 °

De vierde Oostendse revue van de toneelmaatschappij "Door Ons, Voor Ons" werd opgevoerd in 1927, zodat we mogen veronderstellen dat Leonard reeds in 1923 de teksten voor de Oostendse revue nr. 1 van deze maatschappij schreef en voor de opvoering zorgde.

Het is Leonard die, ondermeer, het lied "Op de vismarkt ben ik geboren" in een van zijn revues bracht. Het werd eigenlijk oorspronkelijk geschreven door Henri VAN DAELE, speciaal om gezongen te worden door Helène MARÉCHAL in een van de Gentse revues. De tekst die Leonard in zijn revue bracht wijkt enigszins af van de tekst die Henri VAN DAELE schreef (7).

Uit de toneelmaatschappij "Door Ons, Voor Ons" ontstond op 29 maart 1930 de toneelkring "De Leonard's Vrienden", de stichting gebeurde in het "Hotel de Roulers" te Oostende. Op dat ogenblik telde de kring 37 ereleden en 8 spelende leden waaronder 3 dames. Leonard was vanzelfsprekend de toneelmeester van de groep die zijn naam droeg en was tevens de tekstschrijver van de revues die ze zouden brengen (8).

Wat de juiste reden moet geweest zijn voor het stichten van een afzonderlijke groep heb ik niet kunnen achterhalen. Is er oppositie geweest tegen het feit dat een Gentenaar, oud Antwerpse café-chantant zanger de "baas" begon te spelen in de Oostendse vereniging "Door Ons, Voor Ons" ? En heeft Leonard tengevolge hiervan met zijn "fans" hun eigen toneelvereniging opgericht ? Hierbij valt op te merken dat niemand van het bestuur van "Door Ons, Voor Ons" zetelt in het bestuur van de "Leonard's vrienden".

Dat er ruzie moet geweest zijn in het straatje blijkt eveneens uit een lezersbrief die "De Zeewacht" niet wil publiceren omdat deze niet ondertekend is, maar waarin er insinuaties gemaakt worden op toneelgroepen die hun betalende leden optredens met eigen muzikanten beloven en het tenslotte niet kunnen betalen zodat het bijgevolg een povere vertoning geweest is.

Goed mogelijk dat de "Leonard's vrienden" voor hun eerste optreden geen muzikanten konden vinden omdat ze, bedreigd door de "concurrentie", hun instrumenten niet dierven bespelen bij het eerste optreden van de nieuwe groep.

Wat er van zij, het was de bedoeling van de "Leonard's vrienden" om op 30 oktober 1930 voor de eerste maal voor het voetlicht te komen met de nieuwste pennevrucht van hun schrijver, toneelmeester, speler en zanger, de "Jubel" revue : "Wa ga't zijn ?".

Deze jubelrevue kreeg enkel haar naam door het feit dat ze samenviel met de honderdste verjaardag van het koninkrijk België !

° 0 0 0 °

Het goed hart van onze toneelliefhebbers kwam onder meer tot uitdrukking tijdens de stichtingsvergadering van de nieuwe maatschappij "De Leonard's vrienden" : er werd een bedrag van 50 ₣ rondgehaald ten bate van de teringlijders (9).

Maar reeds in 1927 - en heel zeker ook bij andere gelegenheden en optredens - werd de aandacht van de liefdadige Oostendenaars

getrokken op de vreselijke ziekte van toen, de T.B.C.

Een van de vele liefdadigheidsmaatschappijen die Oostende in die tijd telde was die van de "Lustige Zigomars". Voor ieder liefdadig doel waren ze door alle weer en wind in hun eigenaardige tenue op de been met collectebussen. Het kwam zover dat de Oostendenaars de maatschappij een nieuwe titel gaven : "De Lustige SCHOOIERS" !

In een van Leonard's revues kwamen ze op het toneel om uitleg te geven omtrent een van hun liefdadige doelen.

Hieronder laten we nog eens Camille GEZELLE aan het woord (10) : "Het decor schoof open en het toneel veranderde in een ziekenzaal waar enkele tengere jongens halfnaakt rechtop zaten in hun bed. Alles gebeurde onder gedempt licht. Boven de ziekenzaal was de Dood aangebracht die met zijn zeis het leven wegmaaide. En achter de schermen zong men het volgende lied" :

Als bloemen op het veld
Ziet men die arme kleinen
Van het wereldpad verdwijnen
Bleek, zwak en ongesteld.
Voor hen is het dat wij al bedelend verschijnen,
Smekend met dankbaarheid
Uwe liefdadigheid.
O ! wil ze toch gedenken
Die engels zo zoet,
Uw ondersteuning schenken,
't Is immers Belgisch bloed
Dat men wil doen herleven.
Ze zullen U dankbaar zijn
Wil ieder 't zijne geven,
Verzacht hun smart en pijn.

Komt dit lied uit de "jubel" revue ? We zouden het wel kunnen geloven, er is immers sprake van "Belgisch bloed" dat men wil doen herleven....

Wat er ook van zij, in de revue van 1927 (11) kwamen de teringlijders terug op het toneel en werd eveneens beroep gedaan op de liefdadigheid van de toeschouwers. Op de melodie "Million d'Arlequin" (sic) zong Mevrouw BULLAERT het lied : "Vergeet de Teringlijders niet", waarvan Leonard de tekst had verzorgd.

Ziet gij die arme kleine
Hoe mager, bleek, doorschijnend
Hunne weezentjes zijn
Hoe uitgemergeld kwijnen
't Is als de sneeuw voor de zon
Of bloemen geknakt op het veld
Snakken naar nieuwe levensbronnen
Voor hunne longen, deze jongen.

Refrein :

O helpt, ondersteunt en geeft
Opdat de jeugd weer herleeft
Opent uw medelijdend hart
O geeft en lenigt hun smart
Toont dat gij liefdadig zijt
Door uw mildadigheid
Blijf geen hartelooze,
voor Tuberculoozen ! (11)

Maar het waren niet alleen de tuberculozen voor wie Leonard en zijn "vrienden" een bijzonder gevoel van medelijden hadden en opriepen tot mildadigheid, ook de visserij kreeg hun aandacht.

Het tiende tafereel van het eerste bedrijf uit de revue van 1927 was een "tableau vivant". Volgens Camille GEZELLE (12) stelde het toneel het havenhoofd met een zinkende boot tijdens een storm voor. Op het havenhoofd daagt wel hulp op, te vergeefs evenwel, want de schipbreukelingen moest men aan hun lot overlaten.

En intussen zong Leonard zelf, op de melodie van "Le Crédo du Paysan" de woorden van het lied "Visscherswee" dat hij zelf geschreven had (13).

Gevloekte zee met al haar wreede rampen,
Wat al gevaar brengt ze toch niet aan
Waartegen 't mensdom dag'lijks heeft te kampen
Als onderhoud om te kunnen bestaan
De visscher op de wreede woeste baren
Trotseerd (sic) waarlijk met een heldenmoed
Al de storm, al de groote gevaren
Die hij zoo menigmaal bekampen moet.

Refrein :

Menig orkaan komt zijn gezin te krenken
Brenkt hem de dood,
Dompelt 't gezin in zware rouw
Wil de slachtoffers der zee toch gedenken
En helpt de arme wees, kom steun de weduwe (bis)

Aldus werd met een lach en een traan de Oostendenaar herinnerd aan het ziekbed van de teringlijders en het droevig bestaan van weduwen en wezen van de vissers die op de zee omgekomen waren.

Of er bij dergelijke gelegenheden nog een omhaling gedaan werd in de zaal kan niet met zekerheid verteld worden, maar het zou me niet verwonderen moest dit het geval geweest zijn en dat er flinke sommen opgehaald werden !

NOTEN

- (1) Ook soms geschreven ReynaErts.
- (2) J. VERSTAPPEN : Volksleven rond Antwerpse cafe-chantants. (De Nederlanden, Antwerpen 1983).
- (3) R. VERBANCK : "Volkse Liedekens". (Jaarboek Ter Cuere, 1979).
- (4) J. VERSTAPPEN : op. cit.
- (5) R. VERBANCK : op. cit.
- (6) "Uit oude Oostendse revues". (Jaarboek Ter Cuere, 1979).
- (7) Hélène MARÉCHAL : "Een Leven vol Muziek".
- (8) De Zeewacht, 5 april 1930.
- (9) id.
- (10) "Uit oude Oostendse revues" (Jaarboek Ter Cuere, 1979).
- (11) Programmaboekje Oostendse Revue "Da's Juuste" (1927).
- (12) "Uit oude Oostendse revues". (Jaarboek Ter Cuere, 1979).
- (13) Programmaboekje Oostendse Revue "Da's Juuste" (1927).

door Ann CASIER

2. JEAN-BAPTISTE SINGELÉE (1812 - 1875)

De naam van Jean-Baptiste SINGELÉE dook voor het eerst op in de Oostendse kranten bij een liefdadigheidsconcert in het Casino in 1867. Hij verleende daar zijn medewerking als dirigent van het symphonieorkest van het Kursaal en instrumentale falanx (1).

J.B. SINGELÉE werd geboren te Brussel op 25 september 1812. Reeds van jongsaf was hij begaafd en kreeg vioolles van zijn broer. In 1828 werd hij als leerling toegelaten aan het Koninklijk conservatorium van Brussel, leerling bij WÉRY, waar hij reeds in 1829 een eerste prijs behaalde.

Toen trok hij naar Parijs waar hij speelde in de orkesten van tweederangstheaters, onder meer in het Théâtre Nautique onder leiding van Chr. L. HANSSSENS dat echter failliet ging. Zo zag SINGELÉE zich verplicht bij de Opéra Comique te gaan. Hij was gedurende enkele jaren een der violisten aan het Koninklijk Theater te Brussel, waar hij op 14 oktober 1839 L. MEERTS opvolgde als eerste viool-solo, een plaats die hij gedurende zestien jaar bekleedde (2). Hij dirigeerde achtereenvolgens theaterorkesten van Gent, Antwerpen en Brussel en leidde in laatstgenoemde de concerten van de "Association des artistes-musiciens" (3). Hij volgde te Parijs vioolles bij BAILLOT en bekleedde ook de functie van orkestchef aan het Theater van Marseille en de "Waux-hall" concerten en daarbij nog de concerten van de Jardin Zoölogique te Brussel (4). Hij werd tot orkestchef aan het Casino van Gent benoemd in 1852 (5) en was er nog steeds in 1863 (6).

Hij adopteerde een meisje dat hij opleidde tot violiste. Als componist schreef hij twee vioolconcerti en veel fantasieën met pianobegeleiding onder meer (7) :

- Fantasie élégante sur le Pirate, op. 13 (Mayence & Schott, Brussel)
- Id., op Lucie de Lammermoor, op. 14 (ib.)
- Id., op La part du diable, op. 16 (ib.)
- Id., op La sirène, op. 18 (ib.)
- Id., op Les Mousquetaires de la Reine, op. 21 (ib.)
- Id., op Les Pré-aux-Clercs, op. 24 (ib.)
- Id., op Le val d'Adorre, op. 25 (ib.)

Ook verschenen van hem nog enkele werken, meestal kleine fantasieën, gepubliceerd bij Schott & Katto te Brussel (8). Zijn composities voor viool bedroegen een 150-tal, verder had hij nog ouvertures en zeer opgemerkt werd ook het ballet "Arsène, ou la baguette magique", opgevoerd te Brussel in 1845 (9). Ook de "Fantaisie sur Faust" werd tot zijn beste gerekend en werd dan ook regelmatig uitgevoerd (10). Het eerste programma in Echo d'Ostende afgedrukt, waarin het orkest onder leiding van SINGELÉE optrad, bevatte (14) :

1. Lohengrin, grote mars	R. Wagner
2. Haydée, ouverture	D. Auber
3. Mia cara, polka mazurka	C. Faust
4. Don Carlos, fantaisie	G. Verdi
5. Le voyage en Chine, ouverture	F. Bazin
6. Air varié voor orkest	J. Demersseman
7. Les Huguenots, fantaisie	J.B. Singelée

Hij nam dikwijls deel aan de concerten in het Casino en moest zich dus veelvuldig verplaatsen met het gans orkest.

De Echo d'Ostende vond dat het orkest van SINGELÉE zich wonderwel aan het publiek aanpaste. Ze brachten gekende aria's en melodieën en hadden een uitstekend repertorium. Hij haalde zoveel mogelijk uit zijn orkest en de zeer goede solisten evenals het publiek schonken veel aandacht aan hem (12). "Le Courrier des Bains", de nieuwsjesrubriek in de marge van Echo d'Ostende, meldde dat SINGELÉE een symfonisch repertorium wou laten horen uit de moderne school : ROSSINI, AUBER, GOUNOD, DONIZETTI. Dit was pas echte muziek en kon daarbij rekenen op een schitterende uitvoering (13). Zoals vroeger reeds vermeld, deed SINGELÉE in 1873 het orkest stoppen, midden het concert, wegens teveel kabaal in de zaal (14).

Midden het concertseizoen 1875 moest SINGELÉE vervangen worden wegens ziekte (15) en op 29 september van datzelfde jaar stierf hij na een langdurige ziekte op 63-jarige leeftijd (16). Hij werd begraven op het kerkhof van Schaarbeek op 3 oktober 1875. Het was G. SINKEL die de rouwrede hield en niets dan lovende woorden had voor deze werkzame musicus (17).

Het orkest van het Oostendse Kursaal speelde heel wat fantasieën van hem, meestal geïnspireerd op werken van operacomponisten zoals GOUNOD, MEYERBEER, ROSSINI, WAGNER... Een uitzondering op de regel was de "Fantaisie pastorale sur un thème de L. van Beethoven" voor saxo.

-
- (1) E.O., 10.08.1867.
 - (2) F.J. FETIS, Biographie universelle des musiciens et bibliographie générale de la musique, dl. 8, 2de uitg., 1865, p. 46.
 - (3) E. GREGOIR, Les artistes musiciens belges aux XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1885, p. 377.
 - (4) Id., Galerie biographique des artistes musiciens belges du XVIIIème et du XIXème siècle, Brussel-Antwerpen, 1864, p. 159.
 - (5) F.J. FETIS, op. cit., p. 46.
 - (6) E. GREGOIR, Supplément et complément au volume : les artistes musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1887, p. 250.
 - (7) F.J. FETIS, op. cit., p. 46.
 - (8) E. GREGOIR, Galerie, op. cit., p. 159.
 - (9) Id., Artistes, op. cit., p. 377.
 - (10) Riemann Musiklexicon, Personenteil, o.l.v. W. GURLITT, dl. 2, Mainz-Londen, 1961.
 - (11) E.O., 02.09.1867.
 - (12) E.O., 30.07.1871.
 - (13) E.O., 28.07.1872.
 - (14) E.O., 15.08.1873.
 - (15) E.O., 16.07.1875.
 - (16) E.O., 30.09.1875.
 - (17) E. GREGOIR, Artistes, op. cit., p. 377.

door Ivan VANHYFTE

Ambtelijke verslagen of dor-administratieve neerslagen van een of andere openbare zitting zijn niet bepaald vakantieliteratuur. Maar wanneer ze een levendig beeld oproepen of een of andere eigenaam verbinden met een gebeurtenis in je stad, wordt het plots leuk, zelfs met cijfers.

Onze provincie heeft in het rapporteren van zijn activiteiten een lange traditie. Hun jaarlijkse "Memoriael administratief der Provincie West-Vlaanderen" mogen nog zo onder een fijn laagje stof zitten, ze bevatten, van kort na de onafhankelijkheid, een rijke schat Ostendiana.

Eén heb ik doorgelicht, namelijk die uit 1848.

Vooreerst de medische sektor. Oostende telde 4 (alle te Brugge) gediplomeerde vroedvrouwen : Antoinette SCHIETS, Jeanne PASSCHIER, Jeanne FOCKEDEVY en Jeannette BROUCKXON. Het autonome Stene zelfs één, namelijk Anne GALLIOT. Artsen werden opgesplitst in : A : "Docteurs en médecine" - B : "Docteurs en chirurgie" - C : "Docteurs en l'art des accouchements" - D : "Chirurgiens de ville" - E : "Chirurgiens de campagne". Even hun namen met de corresponderende letter als functie : Henri NOPPE (A-B-C), Adolphe JANSSENS (A-B-C), Guillaume HARTWIG (A), Edouard BLUNDELL (A-B-C), Ferdinand FILLEUL (D), Louis VERHAEGHE (D-E), en Désiré DE JUMNÉ (E). Deze heren, die gevolmachtigd waren om een praktijk uit te oefenen, konden hun patiënten sturen naar 4 apothekers : Louis LANSZWEERT, Charles BOUCHERY, Philippe VERMEULEN en Jacques FREYMAN.

Enkel Brugge en Nieuwpoort (in 1838) hadden een kraamkliniek. 9 steden (waaronder Oostende) en een landelijke gemeente (Damme) konden een beroep doen op de diensten van een burgerlijk hospitaal. In 1847 waren er 345 opnamen, waaronder er 273 huiswaarts keerden "par guérison" en er 48 overleden. Ieder kerkhof moest gelegen zijn op het grondgebied zelf van de gemeente. 3 steden (Oostende, Nieuwpoort en Brugge) maakten hierop een uitzondering en hadden een begraafplaats in een nabijgelegen gemeente.

Van een schoolstrijd (cfr. 1879) was nog niets te bespeuren toen het Oostends college in 1848 70 leerlingen telde die les kregen van 7 leraars. In de Zeevaarschool liepen 85 jongens rond waarvan er 11 gediplomeerd werden, dank zij de onverdroten inzet van een VERRAERT en zijn adjunct Jean DOUDE. In de Akademie voor Schone Kunsten waren 112 leerlingen ingeschreven : 35 in "architecture" en 77 in "figures et têtes d 'après gravures".

Ook politiek nam alles nog niet zo'n vaart. De gouverneur stuurde op 24 mei 1848 een lijst van personen die dit jaar kiesbaar waren in de senaat. Op 105 gegadigden waren er 3 Oostendse "propriétaires". Een visser had de mogelijkheden niet om een cijns te betalen wat hem alzo zijn elementair burgerrecht verleende. Reken maar om in de huidige munt. Jacques DERIDDER (°24-2-1762) betaalde 2.116 ₣ en 40 ct, Pierre ROELANDTS (°22-11-1779) 1.107 ₣ 79 ct en Edouard VANDERHEYDE (°31-10-1802) 1.583,63 ₣ om een zetel te veroveren in Brussel.

Wanneer die visser stierf, kreeg zijn weduwe een pensioen van om en bij de 72 ₣; oude zeelui raaptten 31 ₣ op en hun vrouwen, eenmaal ouder dan 65 jaar, 8 ₣. Op 116 sloepen zaten 696 zeelui. Niet alleen voor hen, maar ook voor de koopvaardij werd alles

in het werk gesteld om optimaal de voorhaven en de handelsdokken te kunnen binnenvaren. Dit deden ondermeer de Engelsen, Fransen, Denen, Pruisen, Hollanders, Zweden en Noren die samen met Duitsers uit Hamburg, Hannover, Bremen en Mecklemburg, goed waren voor 619 schepen en alzo een internationale allure gaven die sinds de Compagnie en de Vrijhaven niet meer werd geëvenaard. Zout, katoen, suiker, koffie, hout, wijn, vis, linnen, kolen en ijzer werd vooral aangevoerd. Of onze Oostendenaars alzo een graantje van die handel hebben meegepikt !

Doorstoten naar het hinterland kon ook al, via de spoorlijn, die een heel commercieel en industrieel leven op gang schoot. Hele families bedienden en werklui leefden van "den iezerweg". 96.745 reizigers kwamen hier aan, wellicht niet om toeristische redenen. Onder hen zat wel eens een rare snuiter die in één van de 9 Westvlaamse "maisons de dépôt et de passage" mocht brommen en waar van allen het meubilair te wensen overliet, behalve in.... Oostende (vermeldt de bron).

Sociale, demografische en ongetwijfeld economische factoren zullen een rol gespeeld hebben in het bevolkingsaantal van het agrarische West-Vlaanderen. Ziekte (typhus !), plattelandsvlucht en de lok naar het industriële Zuiden werkten schommelend in op de bevolking. Ieper was toen groter dan Oostende ! Ons arrondissement was op één na het kleinste. Op 31 december 1847 woonden er volgens de stadsautoriteiten, 14.400 mensen. 445 zagen het levenslicht, 33 werden doodgeboren en 324 maakten een nieuw jaar niet mee. 103 beloofden het ja-woord en van de 2 Westvlamingen die uit mekaar gingen, was er 1 Oostendenaar. 366 "spoelden" er aan om er te blijven en 323 snoven, om god-weet-wat-voor redenen, een andere lucht.

BOEKBESPREKING

A. FAUCONNIER & P. ROOSE, Het historisch orgel in Vlaanderen, deel IVa : Provincie West-Vlaanderen (Arrondissementen Brugge en Oostende), Brussel (Bestuur voor Monumenten en Landschappen), 1986.

"De Plate" heeft in het verleden reeds een grote inspanning geleverd op gebied van de historiografie van de orgels die in gebruik zijn of waren in kerken en openbare gebouwen binnen de grenzen van "groot-Oostende", nl. de vele bijdragen van Robert HOSTYN en de occasionele bijdragen door J.P. FELIX en Norbert HOSTYN.

Nu verscheen een officiële inventaris van wat er momenteel aan pijporgels bestaat in alle PAROCHIEKERKEN van de arrondissementen Brugge en Oostende. Een boekdeel dat kadert in een reeks die mettertijd het hele Vlaamse gewest zal omvatten. Uiteraard is dit boeiende lectuur voor de kenners, ietwat technisch misschien voor de leek.

In de delen die Oostende betreffen citeren de beide auters in hun literatuuropgave heel vaak de bijdragen in "De Plate" ! Het stemt me als voorzitter dan ook tot fierheid dat "De Plate" ook van uit organologische hoek gewaardeerd wordt !

Uiteraard is dit boek aanwezig in het fonds "Ostendiana" van de Stedelijke Openbare Bibliotheek. Het is te bestellen à 650 ₣ bij het Bestuur voor Monumenten en Landschappen, Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel.

August VAN ISEGHEM

door Jan DREESEN

Toen we voor enkele jaren het boek over de Sinte-Godelieveparochie uitgaven, situeerden we het ontstaan van haar voorganger de Sinte-Catharinaparochie in 1265. Hiervoor baseerden we ons op de oudste vermelding zoals die voorkwam in de "Toponomie" van DE FLOU.

DE FLOU refereerde naar twee teksten, een Franse en een Latijnse. De Franse tekst, die in feite een vertaling was van de oorspronkelijke Latijnse tekst, kwam voor in de "INVENTAIRE GODEFROY" (blz. 567) een stuk uit de "INVENTAIRE ANALYTIQUE ET CRONOLOGIQUE DES ARCHIVES DE LA CHAMBRE DES COMPTES A LILLE (Paris-Lille 1865, un volume, en 4°). De Latijnse tekst kwam voor in FRAGMENTA, een uitgave die in de twee helft van de vorige eeuw te Brugge verscheen en waarin voornamelijk teksten voorkwamen met betrekking tot de geschiedenis van West-Vlaanderen.

In de twee teksten bevestigde Margareta, gravin van Vlaanderen, in december 1265, de koop gedaan door de abdij van Vicoigne jegens Diederik van Beveren, kasteelheer van Diksmuide, van de tienden en hun toebehoren van Bredene en Sinte Catharina.

Bij een nauwkeurige lezing van de twee teksten blijkt dat deze koop gebeurde toen Ferrand van Portugal, echtgenoot van Johanna, zuster van Margareta, gevangen zat. De gevangenschap van Ferrand van Portugal duurde van 27 juli 1214 tot omtrent Kerstdag 1226. Het was dus in die periode dat Diederik, heer van Beveren, de tienden van Bredene en Sinte Catharina verkocht aan de Vicogne-abdij.

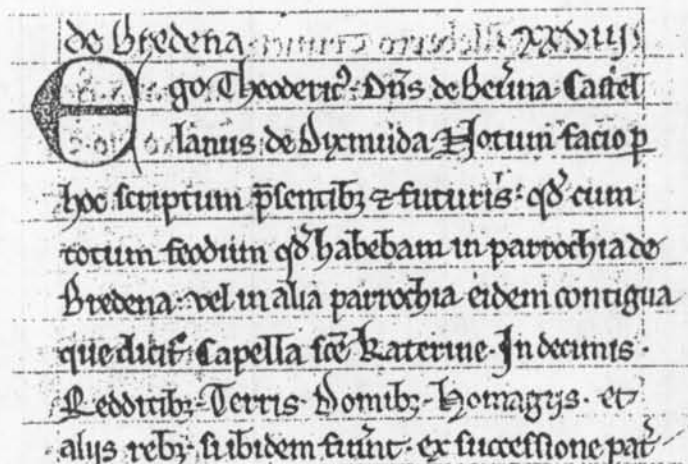
In zijn monumentaal werk "DE VLAAMSE ADEL VOOR 1300" (deel 1, blz. 355 uitgegeven 1968) spreekt Dr. E. WARLOP over de financiële moeilijkheden die sommige Vlaamse edelen in die tijd hadden. Normale verplichtingen, militaire expedities, overdreven weelderige en losbandige levenswijze en slecht beheer van de familiegoederen veroorzaakte omstreeks 1200 een chronische geldnood bij de Vlaamse adel. Om hieraan te verhelpen begonnen zij te verpanden en te verkopen. Eerst tienden en kleine rechten, dikwijls met een welbepaald doel. Dr. WARLOP citeert hierbij als voorbeeld, hoe Diederik III van Beveren, burggraaf van Diksmuide, in 1222 een tiende en andere goederen verkocht die hij in Bredene en Knokke in leen hield van Gotfried, heer van Schoten en Breda, aan de abdij van Vicoigne voor 3640 ponden vlaamse. Een deel van de som was bestemd om als bruidschat meegegeven te worden aan zijn zusters in plaats van het deel van de vaderlijke erfgoederen dat hen toekwam. Het gaat hier dus ook over de voordien reeds aangehaalde verkoop van grond door Diederik van Beveren.

Dr. WARLOP, meende in zijn boek, dat het hier om de parochie Sinte-Catharina-ten-Knokke ging. Het is daarom dat hij in zijn tekst spreekt van "te Bredene en te Knokke".

Dank zij historicus Maurice COORNAERT werd deze misvatting rechtgezet. Volgens hem werd de parochie Knokke, en meegaande Sinte-Catharina-ten-Knokke kapel, eerst in 1253 van de oorspronkelijke parochie Koudekerke afgescheiden, wat maakt dat in 1222 de kapel van Sinte-Catharina-ten-Knokke, indien ze toen reeds bestond, nog aan de parochie Koudekerke ondergeschikt was. Op basis van een nauwkeuriger vertaling van de Latijnse tekst van de verkoopacte kwam hij tot het besluit dat de "Capilla Sancte Katerine",

waarvan sprake en die aan Bredene paalde, alleen maar Sinte-Catharina bij Oostende kon zijn.

De tekst van deze verkoop komt voor in een acte in de CARTULAIRE DE L'ABBAYE DE VICOIGNE (coté 59 H 96). Deze acte is gedateerd "augustus 1222". Wij geven, hiernavolgende, een reproductie van de passage uit de originele tekst waarin er sprake is van de kapel van Sinte-Catharina.

de Bredena
Ego Theoderic? Dñs de beuna. Capel
lanus de Dymuida. Hocum facio p
hoc scriptum p'sentibz & futuris: qd' cum
totum feodum qd' habebam in parrochia de
Bredena: vel in alia parrochia eidem contigua
que dicitur Capella scē Katerine. In decimis.
Redditibz Terris Homibz Homagys. et
alys rebz si ibidem sunt. ex successione pat'

De vertaling luidt : Ik, Diederik, heer van Beveren, burggraaf van Diksmuide enz... heel het leen dat ik bezat in de Parochie Bredene en in een ander daaraan palende parochie die Sinte-Catharinakapel wordt genoemd....

Dit is, voor het ogenblik, de oudste geschreven vermelding van de voorgangster van onze parochie. In zijn bijdrage tot de "HISTORISCHE GEOGRAFIE VAN HET WESTVRIJE" (Tijdschrift WESTVLAAMSE ARCHEOLOGICA, 1ste jaargang 1985) schrijft Maurice COORNAERT, sprekende over de parochies in s' Heer Woutermansambacht : Nadat de gewonnen grond onder de belangstellenden verdeeld was, begonnen deze hun percelen te ontginnen en te bewerken. De uitbating kon echter niet gebeuren zonder het bouwen van hoeven. Naarmate vervolgens de bevolking aangroeide stichtte men, van de aangrenzende Zandstreek uit, nieuwe parochies. Hoewel Zandvoorde pas in 1249 uit de geschreven bronnen opduikt (DE FLOU - 1914-32 XVIII blz. 282) geloven we toch dat dit dorp uit Woutermansambacht de oudste parochie vormde. Zandvoorde staat 2,5 km ten noordwesten van Oudenburg en kwam waarschijnlijk uit die parochie voort.

Vermoedelijk is Sinte-Catharina als eerste dochterparochie uit Zandvoorde afgesplitst. Dit dorp ontstond op de zuidoever van de Terstreepvliet circa 5 km ten noordwesten van Zandvoorde. De parochie CAPELLA SANCTA CATHARINA verschijnt in 1222 (WARLOP 1968 blz. 355 en COORNAERT 1974 blz. 391). Om de genoemde parochie te onderscheiden van St-Katerina bij Assebroek en St-Katerina buiten Damme gaf men haar een bijzondere bepaling SINTE-CATHARINA-WEST (Fonds Burg, Brugge 1365 f. 2620 en 2720)....

Tot daar Maurice COORNAERT.

Dus SINTE-CATHARINA-WEST bestond als zelfstandige parochie in 1222 en waarschijnlijk reeds vroeger. Dit brengt ons meteen dicht bij het ontstaan van de parochie Oostende, die vermoedelijk omstreeks 1200 werd gesticht, waarschijnlijk op grondgebied dat oorspronkelijk het noordelijk deel van de parochie Sinte-Catharina-West vormde.

door Norbert HOSTYN

1908

Deelname aan het zomersalon 1908 in het Oostendse Kursaal. Volgens de chroniqueur van "La Saison d'Ostende" vielen DE CLERCK's "Sous-bois te Spa" en "Steegje te Oostende" bijzonder in de smaak van het publiek (1). "La Saison d'Ostende" oordeelde overigens bijzonder gunstig over Jan DE CLERCK (2) :

Ce n'est pas seulement par l'ensemble d'initiatives rassemblées sous ce nom et dont l'honneur immense revient à la Directions des Bains et à Edmond PICARD, qu'Ostende s'affirme "Centre d'Art" : les expositions ouvertes au Kursaal, au Continental et au Splendid hôtel, témoignent de l'activité de nos si remarquables peintres ostendais. En examinant de près leurs nombreuses oeuvres de cette année, l'on est frappé de l'intérêt exceptionnel présenté par la plupart de celles qu'ils ont produites. Celles de Jan De Clerck méritent entres toutes d'être signalées. Le jeune artiste se crée décidément une place absolument à lui et très enviabie dans l'école belge, aussi bien par l'originalité de sa composition et la science de sa technique, que par l'originalité du style et la puissance de l'émotion.

Les nombreuses toiles qu'il a exposées au salon officiel du Kursaal et dans son salonnet particulier du Splendid, lui font récolter déjà les plus beaux succès. Ostende peut être fière du jeune artiste, qui ouvre vraiment une nouvelle route dans laquelle bien d'autres jeunes ne tarderont pas à le suivre.

Il comprend à ravir le pittoresque des vieilles rues flamandes et sait donner la vibration violente de leurs couleurs multipliées. Divisant parfois la touche, employant les pâtes les plus fougueuses, il reste, cependant, toujours maître de sa technique, et, soit dans la figure ou le paysage, se montre artiste audacieux en même temps qu'habile et puissant.

Naast zijn deelname aan het Kurssaalsalon had Jan DE CLERCK tijdens de zomermaanden ook nog een individuele tentoonstelling lopen in het Splendid Hotel. En ook deze kreeg een gunstige pers (3) :

La galerie des oeuvres exposées au Splendid Hôtel se compose d'un trentaine de toiles, pastels et gouaches, d'une facture fort originale bien qu'ayant, parfois, quelque analogie avec le faire des impressionnistes de la dernière heure. La touche de De Clerck est difficilement analysable, et encore moins critiquable ! Elle ressemble à ce sourire d'ingénue, qui n'engage à rien ! Mais De Clerck est un audacieux coloriste, et si dans quelques une de ses peintures, les perspectives linéaires et aériennes, sont parfois sacrifiées au profit de l'éclat des couleurs, il y règne cependant beaucoup d'air, et l'on y devine un grand souci de sincérité dans l'observation de la nature.

Citons "un dessous de moulin", très original, quelques "rues ensoleillées", fort lumineuses, "une marine" (en gouache), "un sous bois" et plusieurs "paysages" traités avec vigueur.

En résumé, c'est une exposition très intéressante, dont nous conseillons la visite aux amateurs d'art pictural.

Later volgde in hetzelfde blad nog een meer uitgewerkte studie over hem (4) :

Ce peintre serait-il porté à la misanthropie, puisque la plupart de ses tableaux, il exclut l'homme, ce petit animal pervers et destructeur, ce primate capricieux aux instincts mauvais, dissimulés sous des semblants de bonté mielleuse ! Toujours est-il qu'à l'homme, il préfère la nature toujours grande, jamais pauvre ni mesquine; il célèbre la flore géante, avec ses arbres puissants, ses épais fourrés, les religieux silences de ses bois et les impénétrables océans de cette verdure que parcourt la riche coulées des sèves fraîches et odorantes; chez lui, ce n'est pas la flore des pusillanimes guirlandes, des artistiques bouquets, des mièvres fleurs se bousculant en touffe épaisse dans les jardinières de Sèvres, ou des tristes roses se penchant, éplorées, sur le godron ondulé d'un vase aux reflets de nacre; non, rien de tout cela : ce qu'il peint, disons-nous, c'est le sauvage décor des troncs lisses et tordus soutenant les verdoiements serrés que les brises font frémir de frissons myriadaires; ce qu'il nous fait aimer, c'est la calme torpeur où s'enveloppent les lassitudes de la nature pensive; et il connaît le secret de nous faire deviner les souffles mystérieux de l'esprit du jeune univers, qui circulent avec une majestueuse indolence autour des mouvantes formes des végétaux superbes. Jan De Clerck est poète; et à regarder ses toiles, on s'emplît l'âme du silence impassible des bois solitaires qui s'épanouissent au milieu des splendeurs de l'été ou de l'automne.

Comme coloriste, le jeune peintre trouve des tous exquis d'une clarté transparente et légère; sa palette est prodigue en jaunes et en ocres, en verts et en bleux; mais elle néglige les crudités du rouge, que l'artiste n'emploie que pour infuser aux autres tons plus froids, des chaleurs fauves et rousses, et faire courir dans les ramées trop fraîches des rutillements voluptueux et fous. Dans tous ses sous-bois, vous trouverez ce coloris original et poétiquement évocateur. Tenez, nous voici à Wiembodon : un chemin creux s'allonge, traînée rocailleuse, encaissée entre deux talus ébouriffés de profond tail-lis d'où s'échappent des troncs argenté qui portent bien haut dans l'air tranquille les molles frondaisons; un rayon d'ardent soleil fait ruisseller de l'or dans un large pli de cette verdure, juste au-dessus du chemin creux où les cailloux prennent des teintes rosées, et dans l'allée pierreuse, semble s'écrouler une magnifique cascade d'étoiles. Le tout est clair et frais comme un vitrail d'église, et l'on dirait qu'un énigmatique lumière vient palpiter derrière le tableau pour donner aux couleurs des rayonnements d'apothéose... Tel autre sous-bois, pris dans les contrées spadoises, nous ferait croire que l'artiste a peint son ciel avec de la liqueur d'améthyste, et ses feuillées avec des émeraudes et des topazes fondues par quelque habile alchimiste.

Enfant d'Ostende, Jan De Clerck ne pouvait manquer non plus de nous montrer de vieilles rues de sa vieille ville, comme par exemple cette impasse du quartier des pêcheurs, impasse solitaire et vide, des pavés gras, des façades banales, des couleurs criardes et hostiles, du vert gazon, du bleu Reckit, du jaune mastic et de l'ocre crasseux; le tout éclairé violemment par des éclats de lumière vibrante; le dessin est très laid, rudimentaire, presque d'un enfant; et malgré tout, nous

sommes touchés en voyant ce silencieux cul-de-sac, pauvre, esseulé, où triomphe le mauvais goût des marins pour les couleurs tapageuses, où règne la banalité désespérante des lignes droites d'une architecture sans aucun désir esthétique : c'est beau par sa simplicité même et sa vérité brutale. Vivant près de la mer, De Clerck devait peindre aussi des marines : pastels, gouaches ou tableaux à l'huile. Remarquons surtout une mer morne, en grisaille, où rien ne rappelle l'homme, ni barque, ni bouée, ni morceau d'épave; l'abandon immense, le tourment éternel des vagues, la course grise et muette des nuages qui s'étirent. A côté de la grisaille, s'accrochent un beau camaïeu d'un beau bleu doux et caressant, pareil aux teintes bleues des faïences de Delft : le pied d'un moulin à vent, au milieu des terres endormies qui s'étendent au loin dans le vaste baiser de la molle buée bleuâtre.

Lecteur, tu ricanes, et tu dis sarcastiquement : "Voice donc un nouveau maître, un vrai peintre, un grand chef d'école en herbe ! etc." Oh ! que non pas. De Clerck est très jeune, il n'est ni grand, ni chef d'école, et il n'a d'ailleurs pas la prétention de le jamais devenir. Il est peintre, coloriste et poète, oui ! Mais il lui manque encore ceci : le style, le travail; il est peu dessinateur; il semble négliger la perspective des formes et se moquer de la dégradation des tons et de l'orchestration des couleurs; il fait fi de la perspective aérienne, et se soucie fort peu des couches d'air interposées entre sa rétine et l'objet lointain qu'il peint... En tout cela, il a tort, très grand tort. Mais il peint de beaux tableaux quand-même ! des oeuvres qui méritent d'être regardées sympathiquement et même admirés.

STICHTING VAN DE "CERCLE ARTISTIQUE"

Na het vlugge doodbloeden van de in 1894 gestichte "Cercle des Beaux-Arts", was het "Ostende - Centre-d'Art", een initiatief van Edmond PICARD, dat instond voor de artistieke animatie van de bloeiende badstad (5). Dat culmineerde in de belangwekkende Salons van 1905, 1906 en 1907 die in het Kursaal werden ingericht en waarvan Robert PICARD en Guillaume VAN STRIJDONCK de organisatie in handen hadden. In de catalogi van die salons vinden we de beste Belgische kunstenaars van het ogenblik terug.

Bij deze belangrijke manifestaties was Jan DE CLERCK enkel toeschouwer. Zijn naam is niet één keer terug te vinden op de lijsten van de exposanten. Wat de Oostendenaars betreft hadden alleen James ENSOR, Henri PERMEKE, de nog jonge Constant PERMEKE, Oscar HALLE en Emile BULCKE werken in die salons weten te krijgen.

Dit detail licht even de sluier van de malaise in de toenmalige Oostendse kunstwereld : de meeste kunstenaars uit Oostende bleven uitgesloten van die prestigieuze Kursaalsalons. Noodgedwongen exposeerden de meesten in één of ander winkeluitstalraam of in de hall van een groot hotel, waar ze uiteraard niet dié belangstelling genoten die ze redelijk in het Kursaal mochten verwachten.

Jan DE CLERCK zou de eerste stappen zetten om daar wat aan te gaan veranderen. Hij werd de grote bezieler van een nieuwe "Cercle Artistique d'Ostende" die op 5 november 1908 in zijn atelier werd gesticht (6).

Op 10 november organiseerde de kersverse kring een eerste algemene vergadering in het Oostendse Stadhuis.

De "Cercle Artistique d'Ostende" groepeerde vooral amateurkunst-schilders uit het Oostendse, benevens enkele professionle kunstenaars : Louis en Pierre Nicolas BOEL, Oscar CORNU, Maurice DESFORGES, Oscar DE CLERCK, Karel DEKESEL, Madeleine DE PAPE, Eugène-Achille GERBOSCH, Louis en Lucie ROYON, Emile SPILLIAERT, Michel en Octave VAN CUYCK...

In den beginne werd het erevoorzitterschap waargenomen door Baron RUZETTE, Gouverneur der Provincie West-Vlaanderen; voorzitter werd E. DE CUYPER, Directeur-Generaal der Buurtspoorwegen; Dr. MOREAUX en Kapt-Comd. L. CONSTANT werden vice-voorzitters. E.A. GERBOSCH nam het secretariaat op zich en als commissarissen fungeerden naast Jan DE CLERCK verder Madeleine DE PAPE, Louis ROYON en Jef DE BROCK (7).

Het devies van de nieuwe "Cercle Artistique" loog er niet om : "nulle dies sine linea".

Er werd niet getalmd om met de activiteiten te beginnen. Van 25 tot 27 december 1908 hielden ze al een Kerstsalon onder auspiciën van "Ostende - Centre-d'Art". Jan DE CLERCK toonde er volgende schilderijen : "Grote weg; sneeuweffect", "Mist", "Sous-bois", "Ijzige dag", "Gezicht te Boezinge" (8).

(vervolgt)

-
- (1) La Saison d'Ostende, 6 september 1908.
 - (2) NEMO, in La Saison d'Ostende, 15 augustus 1908.
 - (3) G.E.T., L'exposition J. DE CLERCK, in La Saison d'Ostende, 5 juli 1908.
 - (4) SPIROU, Jan De Clerck, in La Saison d'Ostende, 17 juli 1908.
 - (5) (Edmond PICARD), Ostende - Centre-d'Art. Trois saisons d'activité 1905, 1906, 1907, Brussel (LARCIER), 1907.
 - (6) POTARD, Un mouvement artistique, in Le Carillon, 31 oktober 1908.
 - (7) Eigenaardig hoe we bepaalde Oostendse kunstenaars niet als leden van de "Cercle" terugvinden : James ENSOR, Henri en Constant PERMEKE.
 - (8) Au Cercle Artistique et Littéraire, in Le Carillon, 29 december 1908.

ONZE KURSAALMAKETTE GERESTAUREERD

U was toch ook in de expositie "Te kust en te kuur" ? ? ? Dan zag je beslist de veel bewonderde Kursaalmakette, origineel opgesteld, omringd door spiegelglas waarin dit werkstukje zich eendeloos weerkaatste.

Deze absolute blikvanger was inderdaad "onze" makette, die uitzonderlijk het museum verliet voor deze al even uitzonderlijke expositie. Speciaal voor die gelegenheid werd ze door onze duivel-doet-al Gilbert VERMEERSCH, met zijn spreekwoordelijk geduld gedemonteerd, verstevigd, hersteld en van een frisse verflaag voorzien. Een geduldwerkje van maanden. Onbetaalbaar in feite.

Merci Gilbert !

A. VAN ISEGHEM

BOEKBESPREKING : TE KUST EN TE KUUR. BADPLAATSEN EN KUUROORDEN IN BELGIE, 16de-20ste EEUW (tentoonstellingscatalogus)

Als stadsarchivaris heb ik kunnen constateren met welk een enthousiasme en professionele aanpak de voorbereidingen voor de tentoonstelling "Te Kust en te Kuur" verlopen zijn.

Zowat twee jaar voor datum begon het werk ten velde. Zo ook werd het Oostendse stadsarchief, de collecties van "De Plate" en de schilderijenverzameling van het museum doorploegd, wat ten slotte zou resulteren in niet onaanzienlijke bruiklenen voor de expositie. En het was de moeite waard.

De tentoonstelling zelf (1) was schitterend van concept en layout (wij als Plate-mensen kunnen er een lesje aan leren), maar ook het gebruik van audiovisuele technieken sprak aan. Inhoudelijk was de expo rijk gevarieerd en welgeproportioneerd qua materiaalkeuze. Blikvangers waren "onze" kursaalmakette, de evocatie van een bazaartje, het koperen "brobbelbad", het nagebouwde stukje strand met kabine.

De catalogus, een turf van meer dan 300 blz., bestendigd wat in die expositie tijdelijk was samengebracht. De bibliografie alléén al, 5 blz. in kleine letterdruk getuigt van de ernstige aanpak. De bijdragen - en we vermelden hier enkel wat de kust aanbelangt - zijn stuk voor stuk van de hand van specialisten, mensen samengebracht en gecoördineerd door samensteller Ronny GOBYN, die ook het kapitale artikel schreef, nl. "Kuuroorden en badplaatsen in België, 16de-20ste eeuw".

Marc CONSTANDT, dé autoriteit wat de historiek van het toerisme van de kust en West-Vlaanderen betreft, heeft het over de evolutie van het hotelwezen (111-120) en over de promotie van het kusttoerisme doorheen de behandelde periode (137-146).

Frank WELVAERT, die met zijn wetenschappelijk werk ongeveer op hetzelfde spoor zit als CONSTANDT, belicht de historiek van het ontspanningsleven - zowel het mondaine als het meer volkse vermaak (121-136).

Piet LOMBAERDE, die reeds meerdere malen in "De Plate" publiceerde, belicht de urbanisatie en de architectuurontwikkeling van Oostende vanuit de kuuroord-optiek. Marc DUBOIS dan, belicht in zijn bijdrage de kustarchitectuur meer in het algemeen (175-194, resp. 219-238).

Karel VELLE behandelt het medisch aspect : het thermalisme met figuren als Henri NOPPE, François JANSSENS, Louis VERHAEGHE en Jules FELIX (103-110).

Robert HOZEE, Conservator van het Museum te Gent, selecteerde schilderijen van 19de eeuwse Belgische meesters met de kust en het kusttoerisme als thema. Fier hier grote Oostendse namen te vinden : MUSIN, FINCH, ENSOR, SPILLIAERT (239-269).

We hadden persoonlijk iets evenwaardigs voor Spa verwacht, maar dat was helaas niet het geval. Nochtans kende Spa zijn "Vallée des Artistes", en is het locale museum goed gestoffeerd met kwalitatieve, streekgebonden landschappen.

(1) A.S.L.K. Brussel, maart-juni 1987.
Casino-Kursaal Oostende, zomer 1987.
voor de laatkomers : Spa, zomer 1988.

Een défile met historische overzichten van alle badplaatsen en kuuroorden, met teksten van diverse auteurs, besluit de catalogus. Hier vinden we dan ook - eindelijk - de naam terug van Daniël FARAZYN.

Bij dit alles is het schitterende fotomateriaal (met tal van ANTONY's) zeker niet de minste verdienste.

Norbert HOSTYN

P.S. Waarom het kust-gedeelte niet een permanente vorm geven in een soort "Museum van het Kust-toerisme". Ware een geres- taureerde "Pilotage", of het Domein van Prins Karel, of.... een nieuwbouw achter de gevels van het E. Feysplein geen gedroomde locaties ? ? ?

DE KAPUCIJNENKERK TE OOSTENDE

Naar aanleiding van de (zeer interessante) studie van A. DE GROEVE over de "Geschiedenis van de Kapucijnen en de Kapucijnenkerk te Oostende" - met beschrijving van het interieur door J.P. FALISE (De Plate - september 1987), rezen bij mij nog enkele vragen waarover, indien mogelijk, graag meer informatie.

1. Ik heb altijd horen vertellen dat het hoofdaltaar van de Kapu- cijnenkerk uit Indië naar hier zou overgebracht zijn geweest. Wie het hoofdaltaar aandachtig bekijkt zal het wel opvallen hoe het gedeelte met het tabernakel sterk afsteekt bij de retabel, zowel in stijl als voor wat de gebruikte houtsoorten betreft. Zou dit tabernakel misschien uit Indië naar hier overgebracht zijn geweest ?
Anderzijds stond er vroeger op de lijst boven de beelden en het schilderij het volgende (of omtrent) chronogram in grote vergulde letters : aLtare InDIa preVILegIatUM"
.....wat ons naar het jaartal 1614 brengt.
Dit jaarschrift is na de kuisbeurt verdwenen. Waarom ?
2. Wat het orgel betreft heb ik destijds uit goede bron vernomen dat het enkel getroffen is geweest door een brandbom die niet tot ontbranding is gekomen. Naderhand, in plaats van het oude orgel in zijn oude staat te laten herstellen zou "men" er de voorkeur aan gegeven hebben een electronisch orgel te kopen aan dezelfde prijs !

Jef KLAUSING

N.V.D.R. In één van de volgende nrs. komt het orgel van de Kapucij- nenkerk aan bod.

BIJ DE FOTOBLADZIJDE

Twee opnamen in het Heemkundig Museum dat in de jaren 1948-1950 ingericht was in de Kon. Gaanderijen.

Het museum opende op 15 juni 1948, maar sloot reeds op 31 oktober 1950 met het oog op herstelling van de Gaanderijen.

De tentoongestelde collectie bestond in hoofdzaak uit stukken die gerecupereerd waren uit het vooroorlogse museum in het Fort Napoleon.

OOSTENDS HEEMKUNDIG MUSEUM IN DE KONINKLIJKE GALERIJEN - 1948

BOUWERS MECHANISCHE INSTRUMENTEN (Oostende)

In het tijdschrift "De Plate" (1) werd reeds Louis FRETIN vermeld met de vraag naar eventueel meer inlichtingen.

In een bijdrage van St. GODFROID in het Vde Jaarboek van het Volksmuziekatelier (2) komen 2 Oostendenaars voor :

op p. 63 :

GENIN, F. (Fl.* Oostende, 1924)
Bouwer van piano's, automatische piano's.

In 1924 is mevrouw F. GENIN zaakvoerder van een atelier waar buffet- en vleugelpiano's en automatische piano's gebouwd werden. De werkplaats is gesitueerd aan de Kapellestraat te Oostende. Het is niet uitgemaakt of F. GENIN eigenhandig instrumenten bouwt, herstelt dan wel verkoopt, dan wel of hij buitenhuis vervaardigde toestellen in bestaande piano's inbouwt.

Bibliografie : Annuaire général du spectacle, 1924, blz. 363, 369.

op p. 107 :

TABARY, Alfred (Fl.* Oostende, 1924-1926)
Bouwer van piano's, automatische piano's.

In 1924 is Alfred TABARY aan de Langestraat 70 te Oostende gevestigd als bouwer van buffet- en vleugelpiano's en automatische piano's. Hij is tevens actief in de sector "harmoniums en kerkorgels".

Het is niet uitgemaakt of Alfred TABARY eigenhandig deze instrumenten bouwt, herstelt dan wel verkoopt, dan wel of hij buitenhuis vervaardigde toestellen in bestaande piano's inbouwt.

Bibliografie : Annuaire général du spectacle, 1924, blz. 365, 369; 1926, blz. 286.
Bulletin de la fédération, 1925, nr. 20, blz.20.

(1) De Plate, 14 (1985), nr. 11, p. 5.

(2) St. GODFROID : Bouwers van automafonen in Vlaanderen. Proeve van Catalogus, pp. 25-125 in hoger vermeld jaarboek. Uitgave van het Provinciaal Trefcentrum Baljuwhuis Galmaarden, 1987, 176 blz., ill., gen. : 550 fr.

*Fl. = floruit (was werkzaam tijdens of te....)

Wilfried VERLONJE

ø ø ø ø ø

Ter aanvulling bij het artikel van vriend W. VERLONJE, nog enkele gegevens die we in de loop der jaren bijeenprokkelde :

° In "La Flandre Maritime", een nr. uit juli 1851, lezen we volgende annonce :

H. MARTENS
FACTEUR ET ACCORDEUR DE PIANOS, DE BRUXELLES
2, RUE DES SOEURS BLANCHES
OSTENDE

° En in BOCHART's "Ostende Ancien et nouveau" (1860) lezen we (vertaald)

J. BUFFA - Over de Prinsenhof in Oostende. Verkoop van optiek, prenten, rookgerief. Ook verkoop en verhuur van piano's.

N.H.

VERHUISTRIBULATIES VAN HET HEEMMUSEUM DE PLATE

door Jean Pierre FALISE

Waarschijnlijk zijn veel van onze lezers op de hoogte van de verhuistribulaties van het heemmuseum De Plate. Ik citeer slechts enkele data :

- 1948 : inrichting van een klein heemmuseum in de koninklijke gaanderijen op de zeedijk
- 1950 : sluiting van het museum. De collectie verhuist 3 X van plaats
- 1963 : museum in lokaal "Chez Pan"
- 1965 : verhuis naar de 2de verdieping van het stadhuis
- 1970 : verhuis naar de 1ste verdieping van het Feest- en Cultuurpaleis

Maar wist u dat het heemmuseum bijna gehuisvest was in een gebouw aan de Fregatstraat ? Toevallig vond ik volgend artikel in het "Nieuwsblad van de Kust" van 1 juni 1961.

Sinds vele jaren wordt de oprichting van een folkloremuseum te Oostende aangekondigd. De actieve heemkring "De Plate" heeft reeds enorm veel materiaal verzameld voor dit museum en er werd alleen gewacht op de inlossing van een jaren-oude belofte vanwege de stad om een lokaal ter beschikking te stellen.

Tijdens de jongste gemeenteraadszitting heeft burgemeester PIERS medegedeeld dat deze belofte spoedig zal ingelost worden : het folkloremuseum zal gehuisvest worden in het gebouw aan de Fregatstraat waar thans de verkeersbrigade van de politie gehuisvest is.

Nu weten we wij niet wat De Plate van deze oplossing denkt maar wij vinden ze verre van ideaal. Een folkloremuseum zou toch moeten ingericht worden midden het toeristisch centrum van de stad en dit kan men bezwaarlijk zeggen van de Fregatstraat. Men weet niet wat gedaan met al de ruimte in het Feestpaleis op het Wapenplein. En nu komt het gebouw op de hoek van de Vlaanderenstraat en Van Iseghemlaan, waar vroeger het Museum voor Schone Kunsten en de Stadsbibliotheek gehuisvest waren ook vrij. In ieder geval ware dit de ideale plaats geweest om een folkloremuseum te installeren. In de Fregatstraat zal dit Museum nooit de belangstelling kennen die het zeker zou verdienen.

Klaarblijkelijk heeft men naar deze goede raad geluisterd. De gebouwen in de Fregatstraat werden nooit in gebruik genomen en twee jaar later, op 27 april 1963, werd het heemmuseum ingehuldigd op de 1ste verdieping van het lokaal "Chez Pan" (hoek Vlaanderenstraat - Van Iseghemlaan).

Laatste bemerking. 25 jaar geleden wist men niet wat gedaan met al de ruimte in het Feestpaleis. Nu kampt men er met plaatsgebrek. Denk maar eens aan de Stedelijke Bibliotheek !

Wie zegde ooit weer "het kan verkeren" ?

ZAG U REEDS ONZE THEMATENTONSTELLING OMTRENT

OUD SPEELGOED ?

NIET TE MISSEN
NOG TOT 3 JANUARI 1988
TOEGANG VRIJ VOOR LEDEN

Most up to date
American patterns

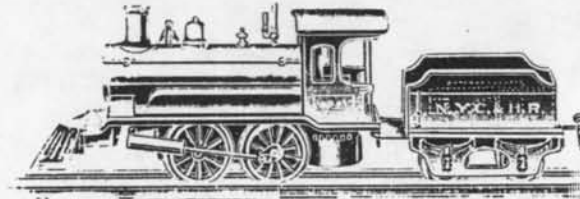
Steam Locomotives and Railroads

Unexcelled
efficiency.

Locomotives with steel blue burnished boilers of solid brass. Tested on high pressure. Efficient spirit heating.
Carriages finely chromo lithographed: Pennsylvania Railroad colours: brown.
New York Central Line colours: green.

Gauge 0 = 1' 4 inches.

Locomotives
with oscillating cylinders.

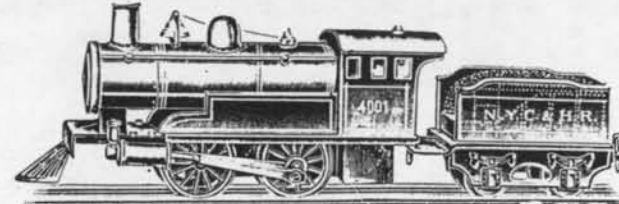

A 4030

A 4031

Steam Locomotives, 2 axles, forwards only with safety valve, steam whistle.

Gauge 0	A 4030	Length with tender . . .	11 1/2 inches.	Price Mk.	8.50 each
"	I A 4031	" " " "	16	" " " "	16.20 "

Gauge I = 1 3/4 inches.

Locomotives
with fixed cylinders.

A 4000 AR 4000
A 4001 AR 4001

Steam Locomotives, 2 axles, with slip eccentric reversing motion.
With steam whistle, safety valve.

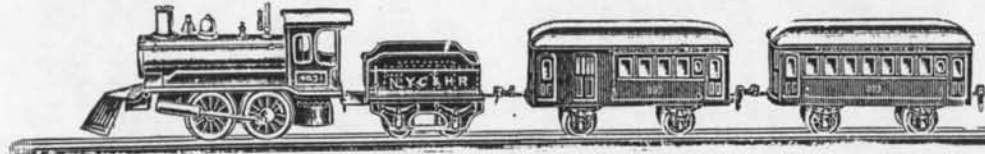
Gauge 0	A 4000	Length with tender . . .	12 1/2 inches.	Price . . . Mk.	14.50 each.
"	I A 4001	" " " "	17 1/2 "	" " " "	22.50 "

Steam Locomotives, 2 axles, with steam whistle, safety valve.
Reversing from the cab.

Gauge 0	AR 4000	Length with tender . . .	13 inches.	Price . . . Mk.	21.— each.
"	I AR 4001	" " " "	17	" " " "	29.50 "

Gauge 0 1' 4 inches.

Circle 8 rails, 29 1/2 in. diam.

A 4030/43/2

2 axle Steam Locomotives with oscillating cylinders. 2 axle carriages. NYC & HR or PRR.

A 4031/43/2

A 4030/43/2 Steam train, forwards only.

Locomotive with tender, 2 carriages, oval set of 12 rails 1620.

Length of train 26 inches. Price Mk. 15.50 each

A 4031/43/2 Steam train, forwards only.

Locomotive with tender, 2 carriages, oval set of 12 rails 1651.

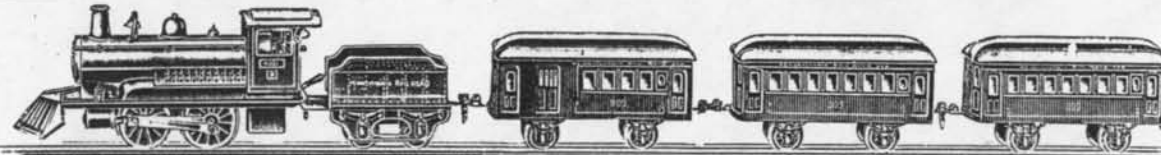
Length of train 35 1/2 inches. Price Mk. 27.50 each

Gauge I = 1 3/4 inches.

Circle 8 rails, 38 1/2 in. diam.

Gauge = 1 1/4 inches.

Circle 8 rails,
29 1/2 in. diam.

A 4000/43/3 AR 4000/43/3

2 axle Steam Locomotives with fixed cylinders. 2 axle carriages. NYC & HR or PRR.

A 4001/43/3 AR 4001/43/3

A 4000/43/3 Steam train, reversing by slip eccentric motion.

Locomotive with tender, 3 carriages, oval set of 12 rails 1620.

Length of train . . . 34 inches. Price . . . Mk. 23.— each.

A 4001/43/3 Steam train, reversing by slip eccentric motion.

Locomotive with tender, 3 carriages, oval set of 12 rails 1651.

Length of train . . . 47 inches. Price . . . Mk. 30.70 each.

Gauge I — 1 3/4 inches.

Circle 8 rails,
37 1/2 in. diam.

AR 4000/43/3 Steam train, with brake reversing by hand lever.

Locomotive with tender, 3 carriages, oval set of 11 rails 1620, 1 1/2 rails D. 1 brake rails DU.

Length of train . . . 34 inches. Price . . . Mk. 29.50 each.

AR 4001/43/3 Steam train, reversing by hand lever.

Locomotive with tender, 3 carriages, oval set of 11 rails 1651, 1 1/2 rail, 1 brake and permutating rail DAU.

Length of train . . . 47 inches. Price . . . Mk. 43.30 each.

Accessories: Cup, funnel, washers, cylinder oil.

Aflaten en Gratiën aan de Kerken
van de Zusters toegestaan

& 4

Aflaat van de Kerk op den 1sten Zondag na de
feestdag van SS. Petrus en Paulus

Z.H. Nicolas de Haudion verleende op 9 februari 1643 een aflaat
van 40 dagen alle jare te verdienen op den 1ste zondag na de
feestdag van SS. Petrus en Paulus. Deze aflaat wierd gegeven
ter gelegenheid der wijding der kerk van de Zwarte Zusters.

& 5

Aflaat vergunt aan den Autaar

Alexander VII Paus, heeft gejut den 5 januari 1663 aan den autaar
der Zwarte Zusters een aflaat op Allerzielendag en deszelf octave,
ook ieder vrijdag van het jaar.

& 6

Alfaat aan het lezen der litanien van O.L.V.

Paus Alexander VII verleende op 5 januari 1663 eenen aflaat aan
de Zwarte Zusters voor het lezen der litanien van O.L.V., in
de kerk of in de kapelle, mits biddende voor de eendragt der
christene prinsen, de uitrooying der ketterijen en de verheffing
van onze moeder de Heilige Kerk. Voor 7 jaren.

Gunsten aan de Zusters

& 1

Op 15 maart 1644 wierd vergund aan de moeder Petronilla Janssens,
door de Minister Generaal der Paters Capucijnen, Broeder Casianus
Van Geldre, geteekend in het Capucijnen klooster van Oostende,
deelchtig te wezen van alle goede werken van het Capucijnen orde :
acht nemende (zegt dezelve Minister) op de bijzondere goetgonstig-
heyt die Uw. Eerw. tot onzer ordre is draghende, ontvangen wij
onder het getal der gheestelijcke kinderen haere Eerw. Ende Zuster
Françoise Marcré makende V.L. deelchtigh van alle de missen,
gebeden, mortificatien, penitentien ende andere goede werken
die door de gracie Ons Heeren Jesu-Christi van de religieusen
onzer Nederduytsche provincie gedaen worden.

& 2

In 't jaar 1654 schonk de Minister Generaal F. Fortunatus a Cadoro
aan moeder Catharina Hovelt ende andere zusters van het Zwarte
Nonnen klooster, ook deelchtig te mogen wezen van alle de goede
werken, missen enz. die in het Capucijnen orde gedaen worden.
De brieven zijn geteekend in het Capucijnen klooster te Oostende.

Spaarpot der Zwarte Zusters
van Oostende

Alle kloosters waren zeer rijk voor de franschen tijd, de Zwarte Zusters waren het zeker ook !

De Zusters zijn allen gestorven, waar zijn hunne rijkdommen gegaan ?

Deze en diergelijke gezegden worden als door de hel, tegen de kloosters en religieuzen geheele dagen gedrukt en verspreid in boeken en gazetten.

Wij zullen trachten u te doen zien, wat met het klooster van Oostende gebeurd is, en in hunne historie zult gij lezen wat met de anderen ook voorenviel.

Voor eerst Oostende's klooster had door de verschillende bombardementen zoo beschadigd, om niet te zeggen vernietigd geweest, dat de Zusters verscheidene maal verplicht zijn geweest te moeten gaan bedelen.

Daar is de eerste der rijkdommen !

De eer hadden de Zusters te mogen sparen, maar bezitten en genieten mochten zij niet, de deugnieten hadden de stoutigheid, alles wat zij gespaard hadden te stelen, de zusters buiten te jagen zonder geld of goed, en ook zonder woonst.

Waarlijk nog schone en groote rijkdommen !

'T is hetgeen nogtans gebeurde op den 5 februari 1798, dag dat het klooster gesloten wierd en de Zusters er uitgedreven zijn geweest, verplicht zijnde schuilplaatsen bij de inwoners te moeten gaan zoeken.

Niet waar dat zijn groote rijkdommen !

En dat gebeurde al in naam van Vrijheid
Gelijkheid
en Broederlijkheid

Ziet hier nog verdere uitleg van wat er geschiede. De deugnieten, om een middel te vinden om in bezit te geraken van alle penningen van Kloosters, gestichten en van weezen, gaven zij verlof om deze gelden te geven op intrest in hunne openbare leeningen of lichteningen. De valschaards wisten zulke schoone voorwaarden en conditien aan de geldstorters wijs te maken, dat ieder een op deze gezegden geloofde zijn geld in zekerheid te hebben met het zelve te beleggen in deze leeningen. Het geld wierd gestort en zij hadden het vast, om er nooit iets van weder te geven.

De schoone beloften zijn verdwenen en van al de penningen in deze leningen gegeven is er niets anders overgebleven voor de Zusters, dan de tytels of Rente Brieven.

Voorwaar, nog eens kostelijke rijkdommen !

In deze leeningen hadden de Zwarte Zusters van Oostende ook gespaarde penningen gegeven. Er blijft nu te zeggen wat er in bijzonder met de inhoud van de spaarpot geschiede en hoeveel er in was. Op volgende bladzijde geven wij een staat volgens de origineele brieven.

SCHOOLBEZOEK AAN ONS MUSEUM

Op dinsdag 23 juni 1987 bezocht het 4de leerjaar van de Rijksbasis-school Middelkerke, het Heemmuseum De Plate.

De begeleidende leerkracht stelde volgende vraag aan de leerlingen :
"Wat vond je het interessantst tijdens de rondleiding ?"

Hieronder vindt U de schriftelijke antwoorden van de leerlingen.
Wij hebben ze overgenomen zoals de leerlingen ze neerpenden.

Benny (9 jaar)

Ik vond het mooist : de inrichtingen van herberg en huiskamer, de kleren uit de Belle-Epoque met het zwempak, de opgravingen met schoenen, vazen en klompen, de oude ijskreefkar en andere karren. Ook de kapel was leerzaam.

Xavier (9jaar)

Het mooiste waren die geweren die aan de muur hangden. Interessant was dat grote schip. Ook die vissersfamilie was mooi. Tof waren die olielamp en het Brits kanon.

Jill (10 jaar)

Ik vond die kroeg mooi en dat huisje van vroeger. Ook dat frietkotje was interessant. Ook die lessenaar en dat bord. En die spaarpot van 100 kg was komiek. Die patachons waren ook zeer mooi.

Vicky (11 jaar)

Mooi waren die schoolbank en het leesbord. Ook de ijskar en schere-sliep. Ook de modellen van boten met die vogels erop. Ook de oude drukkerij met letterkasten. En het mooist waren de mannequins die een model toonden.

David (10 jaar)

Mooi was die ingerichte kamer. Interessant waren die spaarpot van 100 kg, die prent van de walvis, die kleine kanonnen en ook die patachons. Mooi was ook die herberg met spuwbakken.

Nancy (12 jaar)

Ik vond het mooist de oude fietsen van voor 1900. Interessant waren de spaarpot van 100 kg, de stenen patachons, de oude muizenval en het kapelletje van de vismarkt.

Wesley (10 jaar)

De schepen waren het mooist, van groot tot zeer klein. Ook alles wat ze nodig hadden om schepen te maken. Interessant was die aangespoelde walvis.

Noël (9 jaar)

Interessant waren de kanonskogels. De medailles waren ook mooi. De viskar en de ijskar waren heel mooi. Leuk waren het schip en het kapelletje.

Valérie (10 jaar)

Mooi waren de houten fietsen. Ook de oude muizenval en spaarpot. De stenen deksels op de koeken noemt men patachon. Oostende was vroeger mooi.

Attilan (9jaar)

De schoolbank was mooi, maar in dat leesboekje was alles misgeschreven. Mooi waren die karretjes, scharsliep, viskar en ijskar. De letters van de drukkerij waren vreselijk groot, dik en zwaar.

Filip (10 jaar)

De schoolbank was mooi, maar de schepen waren mooier. Vooral de reddingsboten en de zeilen. Het mooist was die scheresliepkar. Het is fijn om te weten hoe de mensen vroeger leefden.

Els (9 jaar)

De bank waarin de kinderen vroeger leerden was mooi. Ook die schepen achter glas. Ook die slede die je in de sneeuw kon voortduwen.

Vanessa (10 jaar)

Mooi waren de schoolbank met inktpotten en het oude leesbord. Ook de man en vrouw met hun spaarpot. Deze die 100 kg moesten wegen om aan een club mee te doen. En het kapelletje van de vismarkt.

Pascale (9 jaar)

Ik vond het mooist het ijskraam om ijs te eten. Ook dat de mensen cabines moesten huren om een lange zwembroek aan te doen. Ook hoe de kinderen moesten leren lezen en schrijven. Komiek was hoe de vliegen werden gevangen. Ook waar de mensen zich moesten in wassen.

Patrick (11 jaar)

Mooi was die burgemeester in uniform. Ook het oude schoolbord. In die café waren de gedroogde vissen komiek. Zeer mooi waren de karren van ijs en de scheresliep.

OVER DE PORCELEINVERZAMELING VAN DE PLATE

In een boekje "Seefahrer-Souvenir - Steingut, Fayence und Porcellan us 3 Jahrhunderten" uitgave 1982 bij Edition Leipzig, Lizenz nr : 600/43/82, heb ik het volgende gelezen en gezien :

prent 58 : Krug aus englischen Bilderware, möglicherweise aus einer Ostender Seefahrerfamilie stammend. Heemkundig Museum De Plaete Oostende.

prent 97 : englische Kaminfigur "Flight to Egypt" von der flandrische Küste. Heemkundig Museum De Plaete Oostende.

L. VANDE CASTEELE

VRAAG

De heer Patrick GRIFFITHS, die in 1944-45 op Britse mijnenvegers te Oostende diende is op zoek naar afdrukken van foto's van die mijnenvegers in de Oostendse haven, gemaakt door "Photo Express", Kapellestraat 8.

Graag uw hulp !

Patrick Griffiths
43, Brox Burn Road
GB - Warminster, Wiltshire
BA 12 8EY

MODERNE FOLKLORE

Straatzangers of troubadours... ze horen van oudsher tot het zomerse straatbeeld van onze badstad.

Er ook al op gelet hoe ze met ons elektronisch tijdsperk meevolueren ? ? ?

Zo zagen we in de (natte) zomer van 1987 ondermeer een duo trompettist/draagbaar elektronisch klavier, een solosaxofonist die zijn begeleiding zorgvuldig voorverpakt had op een cassette-recorder, en een gitarist die zijn ritmische begeleiding uit een draagbare "ritme-box" toverde.

O ja, en dan zijn er nog die zgn. "draaiorgeltjes" die echter niet meer zijn dan een kastje om een cassette-recorder en luidspreker te verbergen. Nep dus.

Nieuwe perspectieven voor onze troubadours !

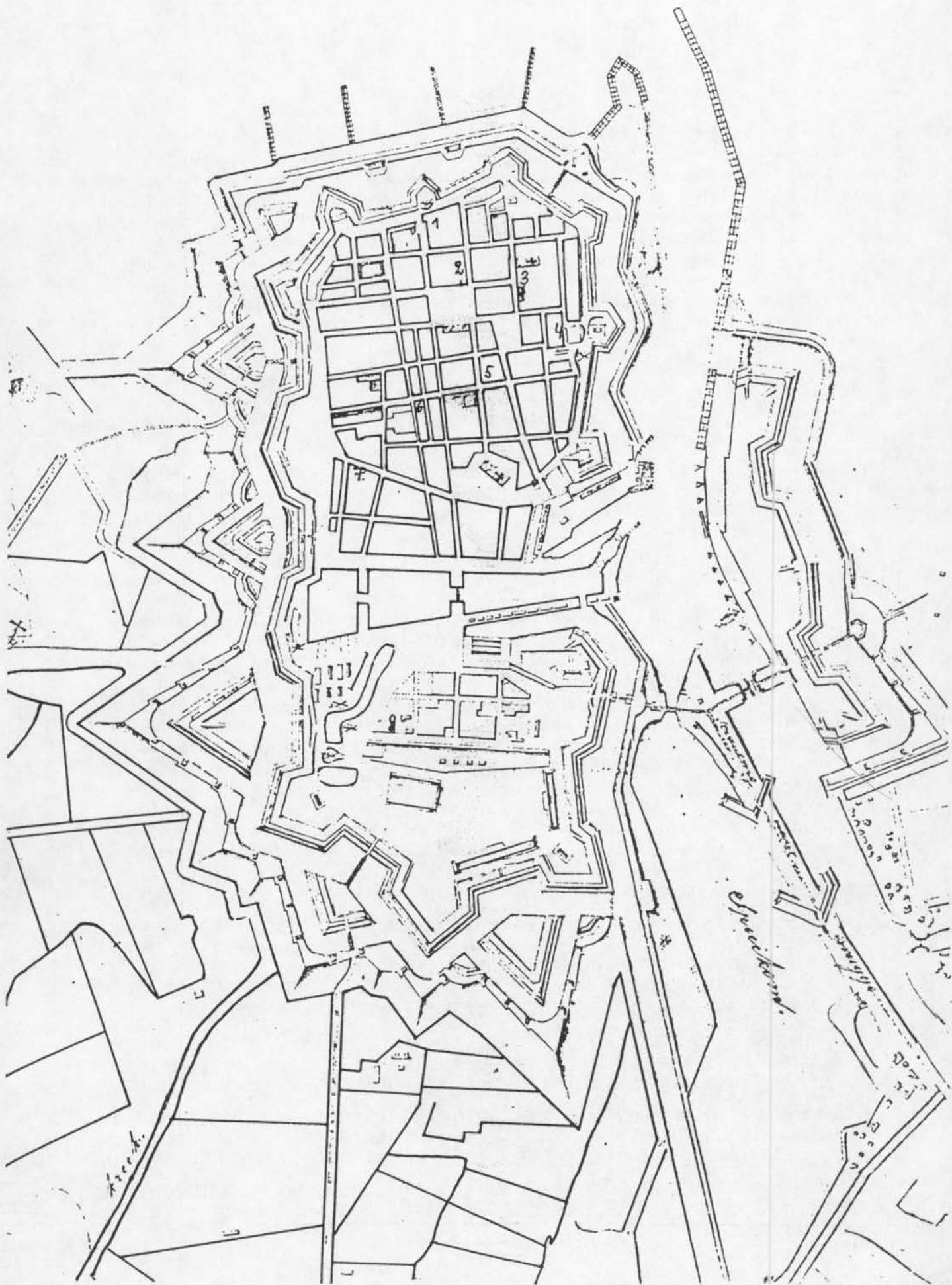
N. HOSTYN

DE OOSTENDSE BROUWERIJEN IN HET JAAR 1837

Tijdens de voordracht op 30 april 1987 over "Bier en Streekbieren" werd volgende tekst van D. FARASYN, met begeleidende kaart verspreid.

Graag drukken wij ze hier voor u af :

1. "DE KLOKKE"
Eigenaar-uitbater Weduwe VAN HALME
Kalvermarkt, 2 (thans Vlaanderenstraat)
2. "SINT-MICHIEL"
Eigenaar-uitbater DE KNUYT
Comediestraat (thans Louisastraat)
3. "SINT-JORIS" of "DE CAPUCIENEN"
Uitbater J. MACLAGAN
Capucijnenstraat
4. "LA PROVIDENCE"
Uitbater DUBRUX
Franciscustraat
5. "HET LAMMEKEN"
Uitbater Weduwe BALLION
Kerkstraat
6. Zonder naamopgave
Uitbater Thomas JANSSENS
Sulferprijemstraat - hoek Christinastraat
7. "DE DUBBELE AREND"
Uitbater F. PIETERS
Aartshertoginnestraat
8. "L'ESPERANCE"
Uitbater Gabriël JEAN
Polderstraat

ENKELE REFLECTIES VAN PROF. ADRIAAN VERHULST,
KENNER VAN DE GESCHIEDENIS DER KUSTVLAKTE

door Emiel SMISSAERT

"(...) Cursussen zoals historische geografie en retrospectieve menselijke aardrijkskunde overschrijden de middeleeuwen, o.m. omdat documenten van later met het oog op vroegere periodes moeten gebruikt worden. Stadstopografie slaat nogal aan bij studenten Middeleeuwen en Moderne Tijden. Ook voor de vroegste stadsgeschiedenis in samenhang met de archeologie bestaat belangstelling. Dat komt door het succes van de archeologie momenteel. Ik denk dat we daarom de interdisciplinaire aanpak (de samenwerking tussen geschiedenis, archeologie, geografie, toponymie, enz.) moeten stimuleren. Dat is natuurlijk veel moeilijker dan platgetreden paden te betreden (...)"

Eén van de gebieden waarop Adriaan VERHULST, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Gent, actief was, is de geschiedenis van de kustvlakte. "Vanwaar die belangstelling?", vervolgt het interview dat onlangs van hem afgenomen werd.

"Dat heb ik aan Prof. Jan DHONDT (1915-1972) te danken. Hij was bevriend met Prof. R. TAVERNIER die een grote bodemkundige is, een man van Europees formaat, bekender in het buitenland dan hier. Die richtte te Gent in 1947 een instituut voor bodemkartering op. TAVERNIER was getrouwd met een docente Germaanse, mevrouw Cecile TAVERNIER-VERECKEN, die zich toelegde op de plaatsnaamkunde (toponymie). Vandaar dat prof. TAVERNIER interesse had voor geschiedenis. Zo gaf hij in de "Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde" (Gent) een lezing over het ontstaan van de kustvlakte zoals hij dat als bodemkundige zag. DHONDT sigaleerde mij dat TAVERNIER op zoek was naar historici die, op grond van teksten, de overstromingen die hij uit de kleilagen constateerde, konden dateren. Ik ben daarmee begonnen. We organiseerden colloquia met bodemkundigen en historici. Ook in Nederland ontstond belangstelling via de grote overstroming van 1953. Zo kwam dat tot bloei, maar ik moet zeggen dat ik mij daar nu een beetje in voorbijgestreefd voel. De laatste jaren heb ik er ook niets meer aan gedaan. Er zijn nieuwe opvattingen bij de bodemdeskundigen gegroeid die ik mij eigen zou moeten maken. Er zijn nu eenmaal periodes in het leven waarin bepaalde onderwerpen en richtingen bovenliggen en die ebben dan weer weg" (einde citaten).

BRON : "Het O.S.G.G. (= Oudstudenten geschiedenis Rijksuniversiteit Gent) sprak met Professor Dr. Adriaan Verhulst" in : Bulletin van het O.S.G.G., nr. 31, oktober 1986, p. 70-71.

KEUZE VAN PUBLIKATIES WAARNAAR INDIRECT VERWEZEN WORDT :

- Enkele historisch-geografische problemen in verband met de oudste geschiedenis van de Vlaamse kustvlakte : een colloquium van bodemkundigen en historici, door J. AMERYCKX en A. VERHULST. 1958.
- De bewoningsgeschiedenis van de kustgebieden van Nederland en België in het licht van de nieuwe opvattingen over transgressie, stormvloed en klimaatwijzigingen, door A. VERHULST. 1980.
- Transgressies en occupatiegeschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België : colloquium Gent, 5-7 september 1978 : handelingen. 1980.

OOSTENDE in het INTERNATIONAAL KRANTENMUSEUM te AKEN

Een unieke collectie van 125.000 "merkwaardige" kranten, afkomstig uit de ganse wereld en daterende van de XVde eeuw tot op heden, bevindt zich in het INTERNATIONAAL KRANTEN MUSEUM te Aken. Een museum dat even uniek is als zijn collectie.

De basis van deze collectie werd door een zekere Oscar VON FORCKEN-BECK (1822-1898) vanaf 1854 aangelegd. Bij zijn dood liet hij de 80.000 kranten van zijn collectie na aan de stad Aken. Op basis van zijn collectie richtte de stad Aken in 1931 het genoemd museum op.

In een tijdperk dat de vacantieoorden nog niet overspoeld werden door het massatoerisme publiceerde men te Oostende (1850) een krantje met een "Liste des Etrangers arrivés à Ostende pour y passer en tout ou en partie la saison des bains".

Dit krantje is de enige vertegenwoordiger van Oostende in de verzameling van dit museum.

J.B. DREESEN

VEILING 1988

Op donderdag 29 januari 1988 gaat de jaarlijkse Veiling van De Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø ø

LIDGELD 1988

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring DE PLATE is voor 1988 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	350 ₣
Steunend lid :	500 ₣
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 ₣

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 19 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Belangrijke opmerking

De leden die storten vóór 1 december zullen samen met het december nummer van het tijdschrift ook de Platekalender 1988 ontvangen. Zoals ieder jaar wordt die kalender ons kosteloos aangeboden door het Grafisch Bedrijf LAMMAING en samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd dit jaar "OUDE HERBERGEN TE OOSTENDE EN OMGEVING" gekozen.

De leden die storten na 1 december ontvangen de kalender samen met het januarinummer (of eventueel februarinummer) van het tijdschrift.

Jean Pierre Falise
Penningmeester

IN DIT NUMMER

- blz. 269 : J. KLAUSING : Menslievendheid in de Oostendse revues.
blz. 273 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVI.
blz. 275 : I. VANHYFTE : Ex libris : uit een provinciaal archief.
blz. 276 : A. VAN ISEGHEM : Boekbespreking - het historisch orgel in Vlaanderen.
blz. 277 : J. DREESEN : Meer over het ontstaan van de Sinte-Catharina parochie.
blz. 279 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (3).
blz. 283 : N. HOSTYN : Boekbespreking - Te kust en te kuur (tentoonstellingscatalogus).
blz. 284 : J. KLAUSING : De kapucijnenkerk te Oostende.
blz. 287 : W. VERLONJE : Bouwers mechanische instrumenten.
blz. 288 : J.P. FALISE : Verhuistribulaties van het heemmuseum De Plate.
blz. 290 : De Zwarte Nonnen te Oostende - een historiek (deel 17).
blz. 292 : Schoolbezoek aan ons museum.
blz. 293 : L. VANDE CASTEELE : over de porceleinverzameling van De Plate.
blz. 294 : N. HOSTYN : Moderne folklore.
D. FARASYN : De Oostendse brouwerijen in het jaar 1837.
blz. 296 : E. SMISSAERT : Enkele reflecties van Prof. A. Verhulst.
blz. 297 : J. DREESEN : Oostende in het internationaal krantenmuseum te Aken.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

